

IDA-HARJU LEADER STRATEEGIA KOGUKONNA INVESTEERINGUTE TÖÖGRUPI KOKKUVÕTE

TÖÖGRUPI ÜLESANNE

Selgitada töögrupi teemavaldkonna osas välja hetkeolukord piirkonnas, piirkonna organisatsioonide valdkonnaga seotud ootused ja vajadused (sh ootuste ja vajaduste analüüsimine), ettepanekud perioodi 2014 -2020 meetmete kujundamiseks valdkonnas.

OSALEJAD KOKKU KOLMEL TÖÖSEMINARIL

Riivo Noor, Krista Aruoja, Alari Kruusvall, Urmo Sitsi, Anu Uusmaa, Anne Oruaas, Rein Hordo, Katti Muru, Kalev Villem, Siiri Kiiver, Ott Valdma, Kristjan Palmets, Piret Aavik, Tiina Sergio, Sille Noor, Piret Möttus, Marju Verk, Ülle Puustusmaa.

HETKEOLUKORRA ÜLEVAADE

Uurimustöö (koostanud Anni Haavakats) "Elluviidud Leader projektide mõju maaelu arengule Ida-Harjumaa Leader tegevuspiirkonnas"¹ toob välja, et kõige suuremad probleemid on praegu maapiirkondades kui ka Eestis üldiselt rahvaarvu kahanemine ja ning ka vananemine. Maapiirkonnad konkureerivad elukohana mitte ainult teiste Eesti piirkondaega vaid kogu Euroopa ja maailmaga. Seetõttu **on jätkusuutlikuks arenguks väga oluline atraktiivse elukeskkonna pakkumise kõrva pakkuda ka majanduslikke ja sotsiaalseid teenuseid**, mis suudaksid konkureerida välismaal pakutavate võimalustega. (Haavkats, 2014, lk 9) Kogukonna investeringute meede ongi suunatud kogukonnale oluliste elukeskkonna atraktiivsust tõstvate ja sotsiaalset infrastruktuuri arendavate investeringute toetamisele.

Eelmisel EL programmiperioodil toimus Ida-Harjumaa Leader tegevuspiirkonnas vastavaid tegevusi toetav meede: Kodukant korda (elukeskkonna investeringud), mille kirjelduses on öeldud et meetme eesmärk on elukvaliteedi ja atraktiivsuse tõstmine tegevuspiirkonnas läbi kogukonna aktiivsuse suurendamise ja mitmekesiste tegevusvõimaluste loomise. Aitab kaasa inimeste väärtushinnangute paranemisele ja oma kodukandi väärtustamisele. Meetme ressurssidele oli väga suur nõudlus, väga suur osa projekte jäi rahastuseta. Meetme vahendid ammendusid kõige kiiremini. Selle põhjuseks saab välja tuua, et **inimestel on suur huvi elukeskkonna parandamise vastu** (Haavkats, 2014, lk 48).

Kõigi IHKK piirkonna omavalitsuste arengukavade strateegilised arengueesmärgid kajastavad prioriteetsena elukeskkonna, sotsiaalse infrastruktuuri, kultuurise tegevuse ja vaba aja veetmise võimaluste mitmekesistamisele suunatud (sh turistidele suunatud) tegevusi.

Kose valla arengukavas 2015-2025² tõdetakse, et Kose valla **arengu esimese eeldusena nähakse elukeskkonna emotsionaalsete ja kultuuriliste tähenduste – väärtusliku looduskeskkonna, huvi – ja tavahariduse süsteemi, sporditegevuse, kultuuriürituste jne. – säilitamist ja arendamist** kinnistamaks inimeste kodutunnet ja vähendamaks põhjusi lahkumaks vallast majanduslikel põhjustel. (lk 46)

Kogukonna investeringute valdkonda puudutavad järgmised arengukavas määratletud arengueesmärgid:

- Traditsiooniliste üritustega aktiivne kultuuri- ja külaelu
- Paindlik, kõigi elanikkonna gruppide vajadusi arvestav ja kättesaadav sotsiaalhoolekandesüsteem
- Turvaline keskkond
- Kose vald – atraktiivne elu- ja ettevõtluskeskkond

¹ http://www.idaharju.ee/wp-content/uploads/2013/06/Anni_Haavakats_MA2014.pdf

² <http://www.kosevald.ee/documents/825002/1208340/Kose-valla-AK-2015-2025.pdf/e35379a0-5688-4b8a-b2d8-07d8c5595ca7>

- Toimiv infrastruktuur

Raasiku valla arengukava 2013-2024³ sätestab missioonina **heakorrastatud ja turvalises keskkonnas inimsõbraliku, tasakaalustatud ja konkurentsivõimelise arengu kindlustamise**.

Kogukonna investeeringute valdkonda puudutavad järgmised arengukavas määratletud arengueesmärgid:

- Pakkuda elanikkonnale tasemel ja mitmekülgseid kultuuriüritusi, hoides ja arendades olemasolevaid traditsioone, kaasates ja toetades kolmandat sektorit ja kodanikualgatusi. Infovajaduste ja –nõudluste rahuldamine ning arendamine raamatukogude kaasajastamise ning ja töötajate motivatsiooni tõstmise teel.
- Spordi kaudu elanike teadlikkuse kasvu läbi tervise edendamine; eesmärgistatud vaba aja sisustamine ja valla maine tagamiseks spordi senisest suurem rahaline toetamine.
- Keskkonna loomine, mis toetab kõikide noorte nii isiksuslikku kui ka kollektiivset arengut, pakkudes mitmekesiseid võimalusi eneseteostuseks ja edasiarendamiseks ning soodustades sihipärast tegevust ja vaba aja veetmist väljaspool kooli.

Anija valla arengukava 2014-2024⁴ olukorra analüüsi kokkuvõtte tõdeb, et **oluline on suunata kõik võimalused kohaliku elu- ja ettevõtluskeskkonna kvaliteedi parandamisele ja mitmekesistamisele**, mis tooks juurde nii uusi elanikke väljastpoolt kui väldiks elanikkonna väljarännet.

Kogukonna investeeringute valdkonda puudutavad järgmised arengukavas määratletud arengueesmärgid:

- Anija valla elukeskkonna kvaliteedi parandamine ning omavalitsuse haldussuutlikkuse tõstmine.
- Vallaelanikele mitmekesiste kultuurivõimaluste pakkumine ja kättesaadavuse tagamine.
- Spordivaldkonna arenguprioriteediks on eesmärgistatud sportimise võimaluste ja muude aktiivsete vaba aja veetmise võimaluste laiendamine, elanike teadlikkuse tõstmine tervislikest eluviisidest, valla spordiorganisatsioonide ja sportlaste tegevuse toetamine.
- Noorsootöö arenguprioriteediks on tingimuste ja keskkonna loomine, mis toetab noorte igakülgset arengut, eneseteostust ja sihipärast tegevust vabal ajal.

Aegviidu valla arengukava 2015-2019⁵ sätestab, et kohalik omavalitsus on seadnud oma strateegiliseks eesmärgiks arendada kolme valdkonna tegevusi ja võimekust (mis kõik puudutavad kogukonna investeeringute valdkonda), mis on väikevalla kogukonnana toimimise seisukohalt põhimõttelise tähtsusega:

- Toetada valla hariduse- ja kultuurielu – toimivaks hariduseluks on vajalikud Aegviidu lasteaia ja põhikooli jätkuv tegutsemine, ilma milleta poleks praegusel kogukonnal eksistentsiaalset alust. Hariduselu toetab ning vaba aja veetmist sisustab põhikooli noortele suunatud avatud noortekeskus. Kultuurielu tegevused toimuvad koostöös haridusasutustega läbi rahvamaja, raamatukogu.
- Tagada võimalikult kvaliteetne elukeskkond – elukeskkonna kvaliteedi tagamine ja tõstmine toimub läbi kolme allvaldkonna, milleks on turvalisus, tehniline infrastruktuur ja sotsiaalne kaitse. Tehnilise infrastruktuuri arendamisega tagatakse võimalikult suurele tarbijaskonnale ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni ühendus, samuti uuendatakse võimaluse piires tänavavalgustust. Praeguseks põhimõtteliselt väljakujunenud sotsiaalse kaitse ja toetuste Aegviidu valla arengukava 34 korraldus võimaldab abivajajatel saada vajalikud vahendid peamiste olmeprobleemide lahendamiseks.
- Koordineerida lähivaldadega piirkonna turismi ja puhkemajanduse korraldust ning arengut – piirkondliku turismi- ja puhkemajanduse põhieesmärgiks on kohalike elanike elustandardit

³ <https://www.riigiteataja.ee/aktiilisa/4160/9201/4010/Valla%20arengukava%20aastateks%202013-2024.pdf>

⁴ <https://www.riigiteataja.ee/aktiilisa/4031/0201/4024/Anija%20valla%20arengukava%202014%20-%202024.pdf>

⁵ <https://www.riigiteataja.ee/aktiilisa/4280/9201/4017/Aegviidu%20valla%20arengukava%202015-2019.pdf>

tõstev ning majanduslikult jätkusuutlik turismi- ja puhkemajanduse ettevõtete võrgustik.

Ka Ida-Harju Koostöökoja strateegia uuendamise protsessi ettevalmistava tegevusena läbi viidud väliskeskonna analüüs (vahearuanne Vesterra, 2014)⁶ toob välja, LEADER-tegevusgrupi seniste suundumustega ning selle tegevust reguleerivate alusdokumentidega seonduvaid eesmärgi piirkonna kohalike omavalitsuste arengukavades (kl 16-18).

**SISULISED
KOKULEPPED
VALDKONNA
TÖÖGRUPIS
SISENDINA
LEADER STRATEEGIA
KOOSTAMISE
JÄTKUPROTSSESSILE**

Kogukonna investering avaldab laiemat mõju piirkonna elukeskkonnale, tugevdab kogukonna ja piirkonna sidusust ning on suunatud järgmiste tegevussuundade toetamisele:

- elukeskkonna parendamisele piirkonnas, sh: vaba aja veetmise infrastruktuuri arendamisele ja tegevusvõimaluste mitmekesistamisele (sh pargid, haljasalad, külaplatsid, vaateplatvormid, loodusobjektid, matkarajad, huvi- ja vabaaja tegevuste inventar, infoteenused jms)
- kultuurivaldkonna koostöö edendamisele ning kultuuriobjektide infrastruktuuri parendamisele, renoveerimisele (nt muuseumid, külamajad, vabaõhulavad, ajaloomälestised jms)
- spordi- ja liikumisharrastuste objektide parendamisele (nt suusa- ja terviserajad, spordi- ja mänguväljakud, avalikud ujumiskohad, spordihooned, matkarajad jms)
- turvalisuse suurendamisele kogukonnas (nt naabrivalve, päästeüksused, ohtlikud objektid ja alad jms)

Muud kokkuleppelised põhimõtted:

- Kogukonna investeringu toetuse taotleja võib olla piirkonna kohalik omavalitsus, KOV osalusel organisatsioon, piirkonnas registreeritud ja tegutsev ettevõtja ja piirkonnas registreeritud ja tegutsev mittetulundusühing ning toetuse eraldamise otsus põhineb kavandatavate tegevuste kogukonnale suunatuse, tegevuste sisu, mõju kuluefektiivsuse ja avaliku kasutuse tagatuse põhjal.
- Kogukonna investering ei ole suunatud korteriühistute eraomandit väärindavasse ja pädevusse kuuluvate investeringute teostamiseks (katuste ja fassaadide remont jms)
- Kogukonna investeringu toel ei rajatava objekti tingimuseks on tervikliik ja funktsionaalne toimivus projekti elluviimise järel, seega kogukonna investeringutoetust Leader meetmest ei suunata objektidele, mis projekti tulemusena ei saavuta täielikult eesmärki, st jäävad pooleli ning vajavad tervikliiku toimivuse tagamiseks jätkuinvesteeringuid.
- Kogukonna investering ei ole otseselt suunatud töökohtade loomisele, kuid positiivne mõju töökohtade säilitamise ja loomisele on soovitatav.
- Kogukonna investeringute meetmele planeerida soovitavalt **50 %** IHKK Leader meetme eelarvest (Ettevõtlusele 35%, ühistevõimele 15 %)
- Kogukonna investering toetab tegevuste arendamist ja teenuste ning funktsioonide mitmekesisust olemasolevate objektide baasil
- Kogukonna investering toetab koostööd kogukonnas, sh kogukonna liikmete, erinevate organisatsioonide vahel, samuti avaliku-, era- ja kolmanda sektori vahel ning külade, piirkondade ja valdade vahel.

⁶ <http://www.idaharju.ee/wp-content/uploads/2013/06/Vahearuanne-IHKK-v%C3%A4liskeskonna-anal%C3%BC%C3%BCs.pdf>

**VISIOON 2020
KOGUKONNA
INVESTEERINGUTE
VALDKONNAS**

Ida-Harjumaal on (aktiivses kasutuses ja jätkusuutlikult hallatud kogukonnainvesteeringute toel) suurenenud aktiivsete elanike ja elujõuliste kogukondade omavaheline sidusus ning tugevnenud kohatunne.

Elukeskkond Ida-Harjumaal on paranenud, kasvanud on piirkonna atraktiivsus ning piirkonna elanike arvu vähenemine on pidurdunud.

**ARENDUSEESMÄRGID
MÕODIKUD,
OODATAVAD
TULEMUSED**

Vt järgnevalt esitatud tabel.